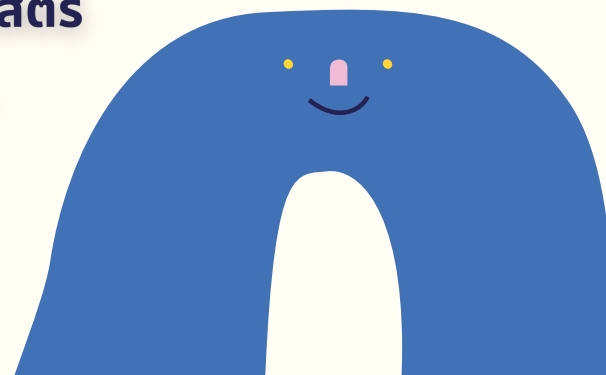




การจัดกิจกรรมการเล่น สำหรับเด็กปฐมวัย



อาจารย์ ดร.ดวงกมล จงเจริญ
สาขาวิชาการศึกษাপฐมวัย คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

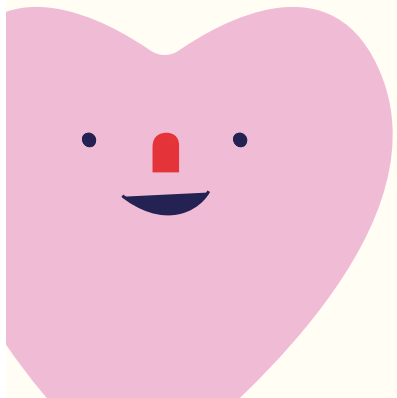




"การที่จะเลี้ยงดูเด็กให้ประสบความสำเร็จอย่างมีความสุขนั้น การเลี้ยงดูผ่านกระบวนการเล่นเพื่อเป็นการสร้างการเรียนรู้ทางด้านสมองของเด็กช่วงปฐมวัย (อายุแรกเกิดจนถึง 6 ปี) ให้เด็กเกิดทักษะด้านการคิด รู้จักควบคุมตนเอง และวางแผนตั้งเป้าหมายการดำเนินชีวิตให้สำเร็จโดยอาศัยพ่อแม่ ผู้เลี้ยงดูเด็ก ครู ให้การสนับสนุนและกระตุ้นให้เด็กเกิดทักษะในตัวของเด็กผ่านการฝึกฝน เล่นซ้ำๆ คือ กระบวนการทางความคิด (Executive Functions: EF)"



(จาก เอกสารคู่มือเล่นเปลี่ยนโลก เพื่อส่งเสริมพัฒนาการ และความสุขสำหรับสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย กรมอนามัย)



EXECUTIVE FUNCTIONS (EF)

เป็นกระบวนการทำงานของสมองเป็นทักษะหนึ่งที่สำคัญสำหรับการดำรงชีวิตของมนุษย์ เปรียบเสมือนทักษะชีวิตที่กำกับความคิด ความรู้สึก และการกระทำให้เด็กบริหารจัดการชีวิตของตนเองได้อย่างเหมาะสม ทักษะนี้เป็นทักษะที่สำคัญและจำเป็นของเด็กในยุคศตวรรษที่ 21 และยุค 4.0 ทักษะ EF นี้ ทำงานอยู่ในสมองเด็ก ภายใต้อสมองส่วนหน้า (Frontal Lobe) ซึ่งสมองส่วนนี้จะพัฒนาได้ดีเมื่อเกิดการฝึกฝน



ลักษณะของการเล่นของเด็กปฐมวัย สัมพันธ์กับการพัฒนาของสมอง



1. **การเล่นกับร่างกายของตนเอง** : แรกเกิด - 3 เดือน ทารกชอบเคลื่อนไหวร่างกายของตนเอง
2. **การเล่นตามลำพัง** : แรกเกิด - 2 ปี ชอบเล่นคนเดียว ชอบหยิบจับสิ่งของ นำสิ่งของเข้าปากเพื่อรับรู้รสชาติ ครูและผู้เลี้ยงดูอาจจะมีการพูดคุยหยอกล้อ หยิบ ยื่น เพื่อเป็นการกระตุ้นพัฒนาการ
3. **การเล่นแบบสังเกตการณ์** : 2 ปี เด็กให้ความสำคัญกับการสังเกตสิ่งที่อยู่รอบตัว โดยเฉพาะเด็กคนอื่นๆ ครูสนับสนุนให้เด็กเข้าไปเล่นร่วมกับเด็กคนอื่นๆ
4. **การเล่นแบบต่างคนต่างเล่น** : อายุมากกว่า 2 ปี เป็นการเล่นอย่างอิสระหลังจากที่ไปสังเกตการณ์คนอื่นมาแล้ว และนำกระบวนการเล่นนั้นมาเล่นเอง ครูและผู้ดูแลเด็กควรสอดแทรกให้เด็กรู้จักการแบ่งปันเวลาและการแบ่งเวลาการเล่น และเวลาที่ต้องทำกิจวัตรประจำวัน

ลักษณะของการเล่นของเด็กปฐมวัย สัมพันธ์กับการพัฒนาของสมอง

5. **การเล่นร่วมกันกับคนอื่น** : อายุ 3-4 ปี เด็กชอบเล่นกับคนอื่น โดยอาจจะมีการเล่นกับอุปกรณ์คนละชิ้น แต่ชอบการมีปฏิสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ เล่นเป็นกลุ่มเล็กๆ 2-3 คน

6. **การเล่นแบบร่วมมือกัน** : อายุ 4 ปีขึ้นไป เล่นโดยมีจุดมุ่งหมายเดียวกัน เล่นเพื่อสร้างความเพลิดเพลินและเล่นกับคนอื่น มีกฎกติกาให้เด็กได้เรียนรู้การแพ้/ชนะ อภัย/แบ่งปัน



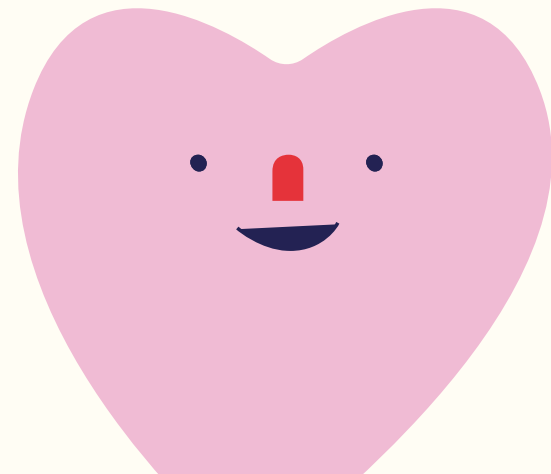
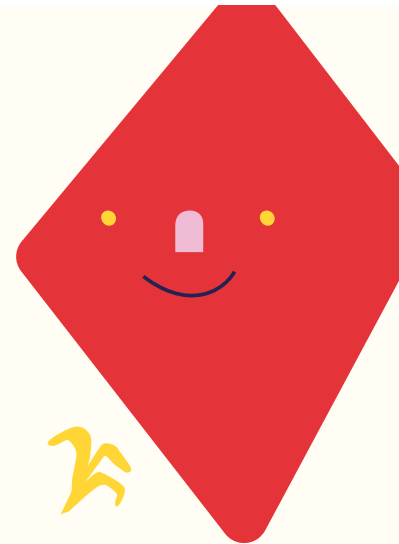


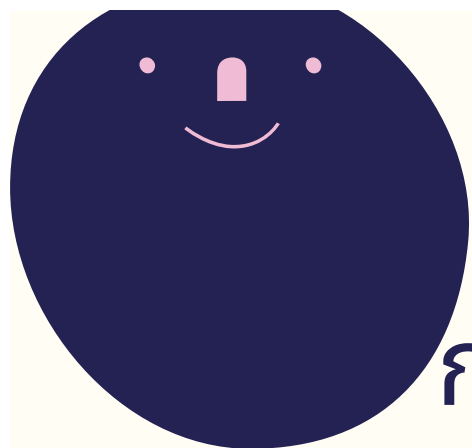
ประโยชน์ของการเล่น

1. พัฒนาการด้านร่างกาย
2. พัฒนาการด้านสติปัญญา
3. พัฒนาการด้านอารมณ์
4. พัฒนาการด้านสังคม

สิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้

- อุณหภูมิเหมาะสม แสงสว่างเพียงพอ ปราศจากเสียงรบกวน
- มีพื้นที่และอุปกรณ์ที่เหมาะสมกับการทำกิจกรรมที่หลากหลาย
- ห้องเรียนถูกตกแต่งให้น่าสนใจด้วยข้อมูล ความรู้ ผลงานเด็ก มีมุมอ่านและมุมประสบการณ์ต่างๆ ที่ปรับเปลี่ยนอยู่เสมอ
- จัดบรรยากาศในห้องเรียนให้มีชีวิต อบอุ่น และผ่อนคลาย
- มีความปลอดภัย สะอาด เป็นระเบียบ
- มีข้อตกลง กติกา และธรรมเนียมปฏิบัติร่วมกัน
- ปฏิสัมพันธ์ของทุกคนในโรงเรียน ต้องก่อให้เกิดความรู้สึกปลอดภัย
- สมาชิกทุกคนมีความรู้สึกมีส่วนร่วมและเป็นเจ้าของสถานที่

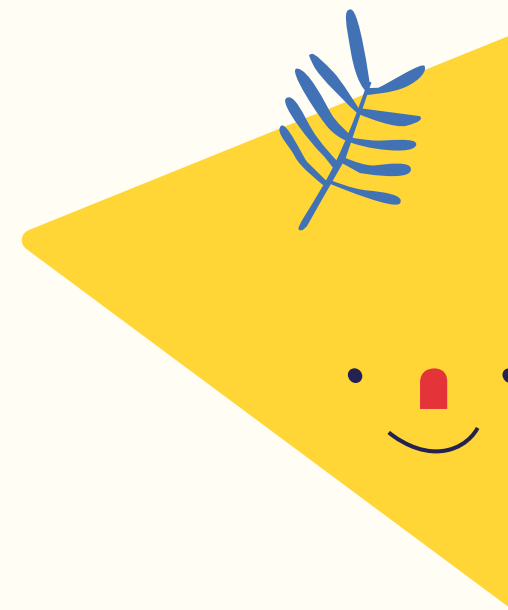




การจัดสภาพแวดล้อมนอกห้องเรียน



- ควรเป็นสถานที่ที่มีสิ่งแวดล้อมเป็นธรรมชาติ
- มีพื้นที่กว้างพอที่เด็กจะเดิน วิ่ง เรียนรู้
- มีสัตว์และพืชที่เด็กควรรู้จักและสนใจ
- มีสนามเด็กเล่นที่ปลอดภัย กระตุ้นการเรียนรู้
- มีเครื่องเล่นเพียงพอ



การจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน

- ห้องเรียนก็คือห้องทำกิจกรรม
- ห้องเรียนสะอาด เป็นระเบียบ น่าสนใจ ถูกสุขลักษณะ
- ตกแต่งด้วยสีสันกระตุ้นสมอง มีการจัดวางเก้าอี้เป็นกลุ่มเพื่อสะดวกในการพูดคุย หรือบางครั้งเอาเก้าอี้ออกเพื่อสะดวกในการทำกิจกรรมเคลื่อนไหว
- บอร์ด ป้าย ออกแบบสวยงาม มีจุดมุ่งหมายชัดเจน



การส่งเสริมการเล่นสำหรับเด็กปฐมวัย



การส่งเสริมการเล่นสำหรับเด็ก 2-6 ปี

มุ่งส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการด้านร่างกาย
อารมณ์ สังคม จิตใจ และสติปัญญาที่
เหมาะสมกับวัย มีทักษะชีวิต
และสามารถช่วยเหลือตนเองได้



เด็กอายุ 2-3 ปี

- กล้ามเนื้อแข็งแรง
- สุขภาพจิตดีและมีความสุข
- มีทักษะชีวิต อยู่รอดได้ในสังคมอย่างมีความสุข
- มีสติปัญญาดี
- เล่นอย่างอิสระเสริมสร้างการเรียนรู้อย่างรวดเร็ว



เด็กอายุ 3-6 ปี

- กล้ามเนื้อแข็งแรง
- มีทักษะชีวิต อยู่รอดในสังคมอย่างมีความสุข
- มีสติปัญญาดี
- สุขภาพจิตดีและมีความสุข
- เล่นอย่างอิสระเสริมสร้างการเรียนรู้อย่างรวดเร็ว
- ความเป็นผู้นำ
- วินัยและความรับผิดชอบของตนเอง
- รู้จักกฎเกณฑ์ในสังคม



กิจกรรมการจัดประสบการณ์

เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา โดยบูรณาการทั้ง
ทักษะและสาระการเรียนรู้ เน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง มี 6 กิจกรรมหลัก ได้แก่

1. กิจกรรมเสรี
2. กิจกรรมสร้างสรรค์
3. กิจกรรมกลางแจ้ง
4. กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ
5. กิจกรรมเสริมประสบการณ์
6. กิจกรรมเกมการศึกษา



THANK YOU!

Any questions?





รายการอ้างอิง

กรมอนามัย. (2563). คู่มือเล่นเปลี่ยนโลก สำหรับสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย.
กรุงเทพฯ : พิเอส อินเตอร์พรีนท์ จำกัด

